

Frau Gallob Aloisia,
vlg. Petz,
Oberrain, P. Fünitz,
Ktn.

KROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KROŠKI SLOVENEK“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Kroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Narodno-socialistična nemška Avstrija

Minuli teden je postal za Avstrijo zgodovinskega pomena. Z mrzlično naglico so se vrstili njegovi dogodki pred svetom, spremenila se je vsebina in oblika dosedanje Avstrije, spremenilo življenje v državi. Narodno-socialistični cilj tretjega carstva — združene Nemčije in Avstrije — je postal resnica, narodno-socialistično geslo „En narod, ena država in en vodja!“ je postalo življenje. — Sledimo dogodkom minulega tedna v njihovem vrstnem redu:

Odstop kanclerja Schuschnigga.

V nedeljo 13. t. m. bi se imelo po sklepu bivšega kanclerja Schuschnigga vršiti v Avstriji ljudsko glasovanje. Narodni socialisti so smatrali glasovanje kot krivico in notranji minister dr. Seyss-Inquart se je minuli petek trudil za tem, naj bi kancler razpisano glasovanje odgodil. Nato je nemška vlada v Berlinu stavila avstrijski vladi brezpogojno zahtevo, da mora kancler Schuschnigg odstopiti, ker je kršil berchtesgadenski mir. Ob 7. uri zvečer istega dne je nato kancler sam v dunajskem radiu sporočil avstrijskemu ljudstvu svoj odstop.

Proglas narodno-socialistične Avstrije

Še v noči na soboto 12. t. m. je stopil pred mikrofona vodja avstrijskih narodnih socialistov major Klausner in proglasil sledeče:

„V tej svečani uri javljam, da je Avstrija postala svobodna. Avstrija je narodno-socialistična. Po zaupanju vsega ljudstva se je tvorila nova vlada, ki bo zastavila po načelih našega krasnega narodno-socialističnega gibanja vse svoje sile za srečo in mir te države. Prva njena naloga bo, da nudi dela in kruha vsem državljanom. Spet je potekel narodno-socialistični podvig v brezprimerni disciplini. Če je še bilo treba dokaza, da pripada moč v državi nam, potem je bil ta edinstveni, spontani podvig in sprejem oblasti. Nikomur se ni zgodilo ničesar. Za to se zahvaljujem jaz in se zahvaljuje ves nemški narod v državi predvsem tovarišem v SA. in SS. V tej uri se v globini hvaležnosti in ljubezni spominjamo našega voditelja Adolfa Hitlerja. Že vihrajo nad domovino zastave s kljukastim križem in proglašajo zmago. Častno se spominjamo mrtvih narodno-socialističnega gibanja, ki so padli v boju za Avstrijo. Njihove žrtve so naše najvišje dopolnitev. Na vas, nemški rojaki, pa gre moj poziv: Na delo, naš cilj je ena država, en narod in en vodja. Naj živi naš vodja, Heil Hitler!“

Nova avstrijska vlada

Še v noči na soboto 12. t. m. je bila sestavljena nova avstrijska vlada. Sporočil jo je avstrijskemu ljudstvu drž. svetnik dr. Jury s sledečimi besedami:

„Rojaki! Zvezni prezident je imenoval odvetnika dr. Arturja Seyss-Inquarta za zveznega kanclerja. Nadalje je imenoval prezident sledeče člane zvezne vlade:

podkancler: dr. Ed. Glaize-Horstenau,
zunanji minister: dr. Viljem Wolf,
pravosodni minister: notar dr. Fr. Hueber,
prosvetni minister: prof. dr. Oswald Menghin,
socialni minister: drž. svetnik dr. Hugo Jury,
finančni minister: dr. Rudolf Neumayer,
kmetijski minister: inž. Anton Reinthaler,
trgovinski minister: dr. Hans Fischböck,
vojno ministrstvo je prevzel kancler dr. Seyss-Inquart,
minister za politično vzgojo: major Klausner Hubert,
drž. tajnik (varnostne zadeve): dr. Mihael Skubl.“

Proglas vodje in kanclerja Adolfa Hitlerja.

V soboto 12. t. m. opoldne je nemški minister za propagando, dr. Goebbels iz urada drž. kanclerja v Berlinu prečital po radiju poslanico, ki so jo prenašale vse nemške, avstrijske, švicarske, norveške, italijanske in ameriške postaje in ki se glasi:

„Nemci! Z globoko bolestjo v srcu smo že leta zasledovali usodo naših rojakov v Avstriji. Večna zgodovinska povezanost, ki je bila rešena že leta 1866, v svetovni vojni pa ponovno potrjena, je Avstrijo že od nekdaj vključila v nemško narodno in življensko skupnost. Bol, ki so jo tej državi povzročali najprej od zunaj, pozneje pa od znotraj,

smo občutili kot našo lastno bol, kakor nasprotno vemo, da je milijonom avstrijskih Nemcev nesreča Nemčije povzročila enako bolešno sočutje. Ko je v Nemčiji narod po zaslugi zmage nar. socialistične ideje zopet našel pot k samozvesti velikega naroda, se je pričela v Avstriji nova doba trpljenja in težkih preizkušenj.

Režim, ki ni imel nikake zakonitosti, je poskušal svoj od ogromne večine avstrijskega naroda odklanjati obstoj braniti z brutalnimi sredstvi ter se vzdržati z osebnim in gospodarskim zatiranjem in uničevanjem. Tako smo lahko kot velik narod doživeli, da je bilo nad 6 milijonov ljudi naše krvi po številčno neznatni manjšini zatiranih, ker se je tej manjšini uspelo polastiti se oblasti v državi. Ta režim je pahnil te ljudi v politično brezpravnost in jim s svojim zatiranjem pripravljaj gospodarski propad, ki je v silnem nasprotju z novim življenjem v novi Nemčiji. Kdo je mogel tem nesrečnim rojakom zameriti, da so svoje poglede obračali v Nemčijo, s katero so bili njihovi predniki toliko stoletij povezani, s katero so se v najstrašnejši vojni vseh časov borili ramo ob ramo. Stoletna nemška kultura je bila njihova kultura, za katero so tudi sami dali toliko dragocenih prispevkov.

To zatiranje ne pomeni ničesar drugega, kakor obsoditi stotisoče ljudi v največje trpljenje, toda če smo pred leti to trpljenje še potrpežljivo prenašali, je z naraščajočim ugledom Nemčije naraščala tudi volja, da se temu trpljenju napravi konec.

Nemci! Zadnja leta sem skušal prejšnje vlastodržce v Avstriji odvrniti od te poti. Samo norec je mogel verjeti, da teror in zatiranje lahko trajno ubijeta ljubezen naroda do svoje skupne domovine. Avstrijski dogodki dokazujejo, da tako početje ustvarja le fanatizem. Ta fanatizem je potem silil ustrahovalce k vedno ostrejšim ukrepom in k nasilju, ki pa je zopet povečalo odpor. Skušal sem odgovorne avstrijske vlastodržce prepričati, da je za veliki narod trajno nemogoče ter nečastno, neprestano gledati, kako se ljudje iste narodnosti samo zaradi svojega naziranja in priznavanja k narodni skupnosti, zaradi svoje povezanosti z idejo zatirajo, zasledujejo in zapirajo. Nad

40. beguncev je sprejela v svoje okrilje samo Nemčija, na desettisoče jih je ječalo v tej državi po zaporih, ječah in koncentracijskih taboriščih, stotisoči so prišli na beraško palico.

Noben narod na svetu tega ne bi mogel trajno trpeti, razen, če ne bi zaslužil, da ga vsi prezirajo.

Leta 1936 sem skušal najti pot, da bi se našel izhod, da se žaloigra te bratske države omili, da bi prišlo do resničnega sporazuma. Sporazum z dne 11. julija 1936 je bil podpisan samo za to, da se v prihodnjem trenutku zopet izigra. Brezpravnost ogromne večine avstrijskega prebivalstva je ostala še nadalje, njihov položaj se ni nič spremenil. Še nadalje so ostali brezpravni. Kdor se je priznaval k nemški narodni skupnosti, je ostal ne glede na to, ali je preprost cestni pometač ali visoko zaslužen mož, brez pravic.

Še drugič sem skušal dovesti do sporazuma. Prizadeval sem si, da bi zastopnike tega režima, ki je stal brez vsake postavne legitimacije nasproti meni po nemškem narodu izvoljenem voditelju in nemškem kanclerju, prepričal, da je to stanje trajno nemogoče in nevzdržno, ker se naraščajoči odpor avstrijskega prebivalstva ne more z naraščajočim nasiljem več pritiskati ob tla, ter da je od gotovega trenutka tudi za Nemčijo neznosno še nadalje gledati tako nasilstvo. Če je danes celo reševanje kolonialnih vprašanj odvisno od načela samoodločbe najnižjih narodov, potem je neznosno, če šest in pol milijona pripadnikov starega, velikega kulturnega naroda ostane po volji režima praktično še na nižji stopnji. Hotel sem z novim sporazumom doseči, da se v tej državi priznajo vsem Nemcem iste pravice in iste dolžnosti. Ta sporazum naj bi služil za pravilno izvajanje sporazuma z dne 11. julija 1936.

Nekaj tednov pozneje smo morali žal ugotoviti, da možje takratne avstrijske vlade niso mislili na to, da bi ta sporazum izvajali po njegovem smislu in duhu, da pa bi za svojo neprestano kršitev vseh pravic avstrijskih Nemcev dobili alibije, je bilo sedaj izmišljeno nekako ljudsko glasovanje, ki naj bi ogromno večino tega naroda napravilo končno veljavno za brezpravno rajo. Zakonitost tega postopanja naj bi bila samo enkratna. Država, ki že leta in leta sem ni imela sploh nobenih volitev, ki ji manjka vsaka podlaga za volitve, nima nobenih priznanih volilnih spisov, nobenih postavnih glasovnic, nobene sprejemljive kontrole nad volilnim postopanjem, nobenega jamstva za nepristransko vodstvo tega ljudskega glasovanja, nobenega jamstva, da bodo glasovi pravilno šteti in priznani, takega glasovanja ne more izvesti. S temi metodami si je hotel režim pridobiti značaj zakonitosti. Petnajst let smo se narodni socialisti borili za pravice nemškega naroda, a to na drugačen način. Odkar mi je pokojni maršal Hindenburg poveril vodstvo države in odkar mi je ves nemški narod zaupal vodstvo nad samim seboj, sem vedno znova skušal opravičiti zakonitost svojega dela in dejanja in sem ga vedno znova predložil narodu v potrdilo ter mi je vedno znova bilo zopet potrjeno. Če bi metode, ki se jih je posluževal Schuschnigg, uporabili mi pri ljudskem glasovanju v Posaarju, ki takemu glasovanju nihče ne verjel in bi se nemški narod ne mogel vrniti v svojo domovino. Mi smo drugačnega mnenja o ljudskem glasovanju. Mislim, da smo lahko vsi ponosni na to, ker smo lahko pri glasovanju v Posaarju pod kontrolo vsega sveta neoporečno dokazali, da se poslužujemo drugačnih metod in da nam je nemški narod tudi tam od vsega začetka izražal svoje neomajno in popolno zaupanje.

Proti temu poskusu volivne goljufije pa se je končno nemški narod v Avstriji sam dvignil. Če bi takratni režim nameraval z brutalnimi sredstvi protestni pokret enostavno zatreti, bi nemški narod novega nasilja v nobenem primeru ne mogel več dopustiti in bi bil rezultat tega samo nova državljanska vojna.

Nemčija ne more dopustiti, da bi se na tem ozemlju Nemci od nasilnikov še nadalje zasledovali in preganjali zaradi svoje pripadnosti k nemškemu narodu ali zaradi svojega svetovnega naziranja. Hočemo mir in red!

Zato sem se odločil, da dam milijonom nemškega naroda v Avstriji na razpolago vso podporo

Nemčije. Od davi korakajo čez vso mejo Avstrije čete nemške vojske. Celi polki pehotne divizije in motorizirani oddelki, narodno-socialistični SA. in SS. oddelki na zemlji in nad njo, cela krдела naših bombnikov na sinjem nebu, ki so bili sami poklicani od nove narodno-socialistične vlade na Dunaju na pomoč, so jamstvo, da bo avstrijskemu narodu končno v najkrajšem času dana možnost, da z resničnim ljudskim glasovanjem sam odloča o svoji usodi in bodočnosti.

Za temi nemškimi četami pa stoji volja vsega nemškega naroda. Kot vodja nemškega naroda in kancler Nemčije bom srečen, če bom lahko spet kot Nemec in svobodni državljani stopil v ono deželo, ki je tudi moja domovina. Ves svet je lahko prepričan, da nemški narod v Avstriji v teh dneh doživlja največje veselje in radost ter da vidi v bratih, ki so mu prišli na pomoč, svoje rešitelje iz največjega nasilja.

Naj živi narodno-socialistični nemški narod, naj živi narodno-socialistična nemška Avstrija!"

Adolf Hitler v Avstriji

Še v soboto 12. t. m. je vodja in kancler Adolf Hitler obiskal Avstrijo in bil v gornje-avstrijskem deželnem mestu Lincu deležen veličastnega sprejema. Nagovoril ga je kancler dr. Seyss-Inquart z besedami:

„Moj vodja! V trenutku, ki je tako važen za nemški narod in za evropsko zgodovino, te pozdravljam v tvoji domovini. Moj vodja in državni kancler, prvič v zopet v Avstriji. Prišel je čas, ko so se kljub mirovnemu diktatu Nemci znašli ob Nemcih. Danes je nemški narod soglasen in končnoveljavno združen, da bo tako poslej obstojal kot en narod. Pot je bila težka in trnjeva in polna žrtev. Toda prekopali smo se čez vse in uresničili svojo idejo narodnega socializma. Tvoj narod je opravil to najtežjo nalogo. Vi ste bili tisti, ki ste vodili nemški narod v borbi za svobodo, čast in pravico. Sedaj smo mi Avstrijci doživeli čas svobode in se popolnoma podreamo vašemu vodstvu. Slovesno izjavljam, da člen 88 mirovne pogodbe za nas ni več veljaven. Avstrijski vojaki se bodo poslej skupno z nemškimi borili in branili nemško pravo in ga ščitili. Mir in svoboda je naš cilj! Mi smo na pragu nove dobe in Adolf Hitler je vodja tega naroda! Vodja, Vodja, moj Vodja! Mi Avstrijci se ti zahvalujemo iz vsega srca. Mi smo se zmeraj borili z vami in smo potrpežljivi do konca. Zdaj pa iz vsega srca vzklikam: Heil mein Führer! Živel moj vodja!"

Po dolgem vzklikanju šele je kancler Adolf Hitler začel govoriti in se obrnil h kanclerju dr. Seyss-Inquart-u ter začel:

„Nemški tovariši in narodni socialisti! Gospod zvezni kancler! Zahvaljujem se Vam pa pozdravne besede. Zahvaliti pa se moram tudi vsem tistim, ki so nastopili in potrdili, da naša volja ni želja manjšine, ampak da je bila in da je želja vsega nemškega naroda, da se zgodi vse to, kar se je zgodilo. Da bi bili med nami sedaj vsi tisti mednarodni iskalci resnice, da bi z nami priznali tisto in videli, kar me danes prevzema! Po tolikih letih se je uresničila vera in moji edina misel: Svojo domovino vrniti nemški državi. Jaz mislim, da sem sedaj v teh trenutkih svojo zamisel uresničil. Jaz ne vem, kdaj boste poklicani, vendar pa mislim, da ni več daleč čas, ko boste priznali in izjavili, da je nemški narod edin in da bom lahko odšel v svojo domovino s prepričanjem, da moram svetu dokazati, da bi bil vsak poizkus brez-

uspešen, ki bi še hotel razdeliti ta moj narod. Kakor boste izvedli to našo nemško bodočnost in kakor ste pripravljeni na žrtve nanjo, tako je vsa Nemčija pripravljena doprinesti vse žrtve za vas. Sedaj, ko korakajo med vas naše čete, ko se ves nemški narod zaveda, da gre za našo svobodo, za našo moč in za našo vzdržljivost do konca in za zmeraj, vam vzklikam: Nemčija — Sieg Heil!"

Postavna izvedba priključitve.

Zvezna vlada je v nedeljo 13. t. m. izdala ustavni zakon, po katerem je Avstrija dežela nemške države. V nedeljo 10. aprila se vrši v vsej Avstriji tajno in svobodno glasovanje za priključitev Avstrije k Nemčiji. Glasujejo vsi nad 20 let stari nemški moške in žene, odločuje večina oddanih glasov. — Berlinska vlada je nato ta avstrijski ustavni zakon proglasila za nemški državni zakon. Avstrijski zakoni ostanejo do sklepa kanclerja Adolfa Hitler-ja v veljavi.

Odredba za Nenemce!

Uradno je bilo razglašeno: Kljukaste križe in znake narodno-socialistične stranke smejo nositi samo člani nemškega naroda. Kdor pripada drugemu plemenu in nosi kljukasti križ, lahko doživi neprijetnosti.

Nova koroška dež. vlada.

Za dež. glavarja je bil komisarično imenovan dež. vladni svetnik Vladimir Pawlowski. Na podlagi pristojnega dež. zakona je imenoval sledeče člane deželne vlade: Ferdinand Kernmaier, prvi dež. svetnik in glavarjev namestnik, stotnik A. Maier-Kaibitsch, bančni ravnatelj Meinhard Natmessnig, zdravnik dr. Franz Kleczkowski, učitelj Ernst Dlaske. — Odstavljeni so bili okrajni glavarji v Velikovcu, Št. Vidu ob Glini, Feldkirchnu, Šmohoru, nadalje vladni direktor dvor. svet. Kryza-Gersch, dvor. svet. dr. Ritter, dež. tiskovni referent Scheichelbauer, generalni upravitelj dež. bolnice Silvester Leer i. dr. — Novo nastavljeni so: Min. svet. Ferdinand Wolsegger za ravnatelja pri dež. vladi, dr. Kindig za upravitelja dež. bolnice, prof. dr. Maks Rumpold za dež. tiskovnega referenta i. dr. — Istočasno so bili odstavljeni vsi koroški župani in se imenujejo za občinske upravitelje osebe, ki 1. uživajo zaupanje nar. soc. stranke, 2. so moralno neporočene in 3. strokovno sposobne.

Ostale spremembe v državi in deželi. Prezident Miklas je na željo zvez. kanclerja odstopil. Prezidentske dolžnosti vrši odslej glasom zakona zvezni kancler. — Razpuščena je domovinska fronta, njeno premoženje je prevzela nar. soc. stranka. — Odstavljeni so vsi dosedanjí funkcionarji stanovskih organizacij. — Avstrijska vojska je bila zaprisežena Adolfu Hitlerju. — Avstrijska mladinska zveza je bila združena v organizacijo Hitlerjeve mladine. — Avstrijski radio je pridružen vodstvu avstrijske nar. soc. stranke in mu je določen komisar. — Razpuščeni so nar. politični referati dom. fronte in referenti pozvani, naj organizirajo povračilo škode narodnim socialistom. — Za vodjo avstrijskih SA. (Sturm-Abteilungen) je imenovan dr. Hans Lukesch. — Za vodjo nemške delovne fronte v Avstriji je imenovan Nemetz. — Razpu-

ščeno je krščansko-nemško telovadno društvo. — Odpravljena je doslej običajna gumijevka orožnikov. — Kancler Adolf Hitler je poveril nar. socialističnemu vodju v Posaarju, Brücklu, reorganizacijo avstrijske narodno-socialistične stranke.

Po poročilu „Freie Stimmen“ od minule nedelje se nahajajo na celovškem pol. komisariatu v varnostnem zaporu med drugim sledeči gospodje: dr. Alojz Karisch, dr. Feliks Hurdas, Grossauer Hans, dr. Tschurtschenthaler Igo, Graf Ferdinand, Silvester Leer, Schuschnigg Karl, dr. Weiss Thomas, baron Estocq Hermann, dr. Zhuber Oto itd. — Nadalje se javlja, da je bil odstavljen vodja kmetijskega združništva inž. Schumy Vincenc in je bil na njegovo mesto imenovan kot komisarični upravitelj inž. Grimschitz. — V Beljaku se nahaja v varnostnem zaporu bivši prezident kmetijske zbornice Karl Irsa. — Na mesto dosedanjega prezidenta dež. sodišča dr. Zigeuner-ja je bil imenovan začasno višji sodni svetnik dr. Kapfhammer. Opuščeni so nadalje vodja dež. finančne direkcije, ravnatelj poštne direkcije ter številni manjši uradniki.

Uradno stališče Jugoslavije.

„Kärntner Tagblatt“ z dne 15. t. m. poroča o uradnem stališču Jugoslavije k dogodkom v Avstriji:

1. Jugoslavija smatra združitev Avstrije z Nemčijo kot notranjo zadevo, v katero se ne vmešava.
2. Jugoslavija se je stalno borila za načelno združitev vseh Nemcev in ostane temu načelu zvesta.
3. Jugoslavija se nahaja z Nemčijo v prijateljskih odnosih. To prijateljstvo ostane tudi sedaj, ko je Nemčija postala njen neposredni sosed.

Samozavestna beseda min. predsednika Jugoslavije dr. Stojadinovića. V Narodni skupščini je v nizu ekspozicij podal svoje poročilo tudi min. predsednik dr. Milan Stojadinović. Izvajal je med drugim tole: Jugoslavija sprejme in omogoči vsako mednarodno akcijo in sodelovanje splošnega značaja, ki bo ohranila mir v Evropi. Jugoslavija bo ohranjala in razvijala vsa dosedanja zavezništva in prijateljstva. Jugoslavija hoče na svojih mejah ustvariti nova prijateljstva, kjerkoli bodo za to dani predpogoji. Njeno prijateljstvo do Francije ostane neizpremenjeno, pristrani in dobri so stiki z Anglijo, v stalnih stikih in prijateljski izmenjavi misli je z ostalimi članicami Male zveze ter državami, ki pripadajo Balkanskemu paktu. Odnosaji z Nemčijo postajajo čedalje živahnejši in globlji, med Italijo in Jugoslavijo vlada zaupanje in prijateljsko sodelovanje, odnosaji med Jugoslavijo in Bolgarijo se razvijajo v duhu pakta večnega prijateljstva. S povzdignjenim glasom je predsednik izgovoril sledeče besede: Izvajali smo zunanjo politiko, katero je vodil cilj, da ohranimo našemu mlademu kralju neokrnjeno dediščino njegovega velikega očeta, da zavarujemo življenjske interese naše države in da okrepimo Jugoslavijo pod vrhovnim vodstvom kneza-namestnika Pavla. Ta smer se je izkazala za dobro in jo bomo nadaljevali.

Nacionalisti v Španiji prodirajo. V Španiji so se pričeli odločilni boji. Na aragonskem bojišču so začeli nacionalisti napadati ter v naglici prodirajo proti osrčju dežele. Pričakovati je v kratkem odločilnih bitk.

Podlistek

Juš Kozak:

Beli mecesen.

(42. nadaljevanje.)

Župana sta se sporekla. Kdo ga pokoplje? „Vi ga spravite. Pri vas leži. Mi plačamo.“ „Kako? Naši naj bi hodili od dela ponj?“ „Mi imamo daleč. Čez hribe bi ga morali vlačiti.“ „Vaš je.“ „Ne leži na domačih tleh. Če bi v Ameriki umrl, ga boš vlačil domov?“ „Bi ga, če bi želeli domači.“ „Domačih ni! To je! Občini je vseeno!“ Martin je sovražno poslušal. „Vraga, še po smrti je hudo za človeka, če je kje doma.“ Pristopil je in se vmešal: „Gospod sodnik, pri materi naj leži. Imam moža, ki bi ga prenesel onstran.“ Domenili so se. Bebec Boštjan ga je prenesel v vreči, Martin je kazal pot. Čez par dni je šel Martin na grob. Komaj je pogledal, je spoznal. „Sam je bil. Ni imel prijateljev!“ Zvečer je opazoval Boštjana, ki se je igral v temnem kotu. „Revež, če bi bil še živ, bi te prosil, da bi meni vzel to težo.“ *

Ljudje so pozabili rdečega Jakoba, mater Lizo. Na Smrekarjevem domu so gospodovali Gržinovi sorodniki. Bos je bil prestar, da bi se ga ljudje še spominjali. Živel je med gamzi. Od starosti so mu oči tako opešale, da jih ni mogel več prešteti. Toda on ni pozabil rdečega Jakopa. V noči, ko je vse spalo in so nad zemljo krožile ujede, se je prebudil.

Mencal si je oči in gledal krog sebe. „Pusti me! Postavo sva podrla!“ je šepetal. Zaman, oni ni ubogal. S težavo, hrope se je plazil od praga in si z rokami pomagal naprej. „Kaj hočeš od mene?“ Ni se zmenil. Proti postelji se je rinil. Tako počasi se je porival z ohromelimi rokami, da bi trajala ta pot celo večnost. „Rano sem ti prišel pokazat.“ „V tilnik sem te.“ „Od zadaj! Peče me. Žejen sem.“ Martin je buljil predse. Od spodaj se je oglasilo: „Žeejen sem. Vooode!“ Martin si je tiščal ušesa. „Vode mi ne privoščiš. Žeejen sem!“ Zopet se je pričel plaziti. Martin se je zgrozil nad seboj. Stopil je iz postelje, kakor je ležal. V srajci se je umikal k vratom. Zunaj ga je zazebló. „Od starosti se mi meša.“ Nazaj se ni upal. Drugo noč ni dolgo zatisnil oči. Sredi teme je ležal in se branil pred spancem. Komaj pa je pogledal na tla, je bil oni že spodaj. Martin se je krčevito obrnil v zid. „Zakaj si me zatajil?“

Na postelji se je Martin zakril čez glavo. Razločno je čul hropenje in stokanje: „Materi si me zatajil!“

„Kdo bi razlagal?“ je menil Martin. „Pred gosposko si lagal,“ se je oglašalo od spodaj. „Kaj jih briga. Podrl si postavo, mi smo imeli svoje!“ „Ampak od zadaj! Žeejen sem!“ „Pij, hudiča! Doli je voda!“ „Ne morem. Ne morem! Daj mi za prgišče.“ Martina je dušilo. Stiskalo mu je prsi. Planil je in brada mu je trepetala. „Križ božji, pusti me!“ „Saj bi te. Pa me je mati poslala!“ Martin je sunkoma zbudil Boštjana. Bebec je blesnato gledal. Spačil je obraz, se stisnil v kot in pokazal zobe. „Boštjan, Boštjan! Jaz sem!“ ga je mirlil Martin. „Pomagaj! Vrzi ga ven!“ Pri teh besedah se mu je zopet zjasnilo. Truden je bil in roke so mu drhte. Do zarje ni legel. *

Martinovo oko je molče strmelo v grozo, ki jo je nosil v prsih. Poskušal je spati čez dan, ponoči je taval krog koč, dokler se ni zasvetilo v skalah.

V prvem somraku ga je zagledal za kočjo na skali. Tako nerodno je ležal, kakor bi bil v križu prelomljen.

„Vidiš, kam si me položil?“

Rusija strelja naprej. Komaj je bilo 19 bivših vojškarskih sovjetov obsojenih na smrt, je dal Stalin prijati generala Blücher-ja in maršala Budjenja. Inozemski listi poročajo, da je odklenkalo tudi že vojnemu komisarju Vorošilovu, nakar ostane Stalin sam sredi grobov.

Poljska in Italija sta se sporazumeli, da bosta odsej v vseh važnih političnih vprašanjih nastopali solidarno. Listi trdijo celo, da snujeta obe državi zvezo evropskih velesil, ki naj bi nadomestila dosedanje Zvezo narodov. Končno bosta državi nastopali složno in vzajemno proti komunizmu. Prihod poljskega zunanjega ministra Becka v Rim je dal fašizmu povod, da je slovesno obnovil svoje prijateljstvo do poljske države.

40 milijonov lir. Maja meseca namerava nemški državni kancler Hitler posetiti Italijo, kjer se bo mudil osem dni. Hitler bo obiskal Florenco, Rim in Neapel. Za priprave njegovega sprejema v teh mestih je določenih nič manj ko 40 milijonov lir, torej več ko 10 milijonov šilingov. Velik del te svote bodo izdali za prapore, zastave in posebne svetlobne efekte ter za okraske. Samo Rim namerava za prapore, razsvetljavo in dekoracije izdati 20 milijonov lir. V vseh treh mestih bodo pročelja na poti, po kateri se bo vozil Hitler, prenovili, ulice popravili in celo kvirinalsko palačo temeljito restavrirali. Pri manevrih, ki se bodo vršili v neapolskem pristanišču na čast državnega kanclerja Hitlerja, pa bo sodelovalo nad 200 italijanskih bojnih ladij.

Ostali politični drobiž. Pogajanja med Anglijo in Italijo po zadnjih poročilih ugodno potekajo. — Preosnovali so madžarsko vladno, kar pa na dosedanje notranje in zunanje politiko po poročilih listov ne bo imelo vpliva. — Anglija odklanja po poročilih listov vsako vmešavanje v zadeve srednje Evrope. — Japonci poročajo, da je padlo v dosedanjih bojih domala milijon kitajskih vojakov. — 20.000 ljudi je v Kaliforniji vsled povodnji brez bivališča. — Baje se poroči znana filmska igralka Greta Garbo in sicer s Poljakom Stokovskim. — Bivši ameriški prezident Hoover je obiskal Berlin, nato pa Varšavo. — Stalina straži 3000 vojakov in agentov, ker se diktator sovjetske Rusije boji atentata. — Belgija bo priznala italijansko cesarstvo. — Nemški zunanji minister je obiskal London ter se poda nato v Varšavo.

Domače novice

Na veseli ženitnini Prangarjevega Franceja in Čemernjakove Mojčije, o kateri je naš list zadnjič poročal, se je vzdignil tudi znani župnik Hani Pečniški in pozdravil svate s tole napitnico:

Cenjeni ženin! Mila mi nevesta! Ljubi svatje!
Ko sem prišel na sončno Pečnico,
— Sevè, s čisto prazno mošnjico —
Sem stopal tudi rad v gostilno,
Kjer ima dobre pijače obilno
Znani gostilničar Čemernjak.
Tam veselo pozdravljen gost je vsak!
In tam sem našel žavberno dekle,
Ki ji je Mojci — Marica — ime.
Vedno se je z menoj fletno smejala,
Iz njenih ust prihajala zmiraj je šala.
Imela je čisto svetlobo v očeh
In zraven angeljsko mili nasmeš.
Njena postava je „moderno-šlank“
Krasila jo je lepota rdečih jank.
Hodila je tudi v cerkev na kor,
Kjer prepeva pečniški pevski zbor.
Najlepši se mi zdel njen glas,
Škoda, ož škoda, da šla je od nas!
Tako jasni in krepki sopran
Je le izvoljenim deklicam dan.
Oh, sedaj pa sem to deklico zgubil,
Ker jo je ženin Prangar zasnuhil! —
Izbrala ga je za srca svojega kralja,
In danes je roke in srce mu dala. —
Povedat pa moram še zgodnico fletno,
Ki naj vam da minuto prijetno:
Ko pevski zbor Brnški, slavnoznani,
Pel je lansko leto v beli Ljubljani,
In tudi Prangarjev glas vmes je donel,
Ter vse priznanje Ljubljancem žel,
Je Mojci k meni v farovž priletela,
Da bi pri radiju to radost imela:
Slišati Francijev krepki bas,
Ki je dodnel čez Karavanke do nas!
To je bilo srečno Mojčijevo srce!
Iz njenih oči so tekle ganljive solze!
In danes je Mojčijev najlepši dan,
Saj stopila z izvoljencem v zakonski je stan.
Najlepše sonce poslal ji Bog je k poroki!
To pomeni srečen zakon z mnogimi otroki!
Bodi Mojci Prangarjeva vedno srečna!
In ljubezen Vajna trdna in večna!
Tega življenja sitnosti in težave
Pa vržita v valove Zile in Drave!
Bog živi Marico-Mojčijo
In tudi ženina Franceja ž njo!

Izpod Pece. Globaška fara je beležila v letošnjem pustnem času ustanovitev treh novih družin. Najprej je zapustila svoj lepi očetov dom na Čepičah tiha in marljiva Tepejeva Mojcka. Po veseli ženitnini pri Paherju se je preselila v Podjuno kjer bo zanj naprej gospodinjala pri pd. Mihevu. V Glabasnici pa je peljal pred oltar svojo nevesto Janez Hutter in Hutarjev dom je dobil v Angeli Simonič, pd. Perkovi-Zdovčevi iz Strpne vasi novo gospodinjjo. Sedaj je lahko srečna in vesela predvsem skrbna Hutarjeva mati, saj jo tolaži zavest, da je dobila v vedrem obrazu mlade Angele tudi pridno naslednico. V Mali vasi pa sta ustanovila družino Janez Mert, pd. Bolčar ter Ančka Hrast, pd. Amričeva. Njuno mladost je spremljala pesem, naj ju družji in ju razveseljuje tudi v zakonu! Bili srečni!

Izpred Košute. (Razne novice.) Pust je bil tudi pri nas enako dolg kakor drugod in da bi se mogli tudi s kako „hojseto“ pobahati, smo najeli mlad par iz Šmihelske fare, ki si je pred oltarjem naše cerkve obljubil zakonsko zvestobo. Ta mladi par pa sta bila mladi Črčejev gospodar Mirko na Blatu in njegova izvoljenka Lizika, rodom iz Večne vasi. Naj bi jima natrosil Vsemogočni le žlahtnih rožic na njiju pot življenja. Naši selski samci pa še vedno čakajo na boljše čase in odlagajo ženitev. — Dočim je naš „Heimatkreis“ prirejal svoje narodne pleske, so se naši diletanti naučili igre: „Moč uniforme“, katero so nam predstavljali na nedeljo pred pustno. Dvorana je bila natrpano polna, razpoloženje pri igralcih in v dvorani med gledalci je bilo zelo živahno. Med odmori pa nas je zabaval pomnoženi moški pevski zbor. — V pustnih dneh so se vršile v celi občini vojaške smuške tekme oziroma smuške vaje, pri katerih sta si dva vojaka zlomila nogo in bila odpravljeni v bolnišnico. — Zima je bila letos našim voznikom zelo, da celo izvanredno dobro naklonjena in so skoraj vsi kmetje in vozniki imeli dovolj vožnje. Dal Bog, da bi tudi letošnje leto ne bilo slabše. Našim kmetom je kmečka zveza oskrbela rž po znižani ceni, le žalibog, da so je bili deležni le v majhnih količinah in upamo, da se nas bo ista še večkrat spomnila v letošnjem letu. — Da bi pustno veselje ne bilo preveč popolno, je bela žena smrt posegla vmes s svojo koščeno roko in pretrgala nit življenja štirim osebam, in sicer: Spodnja Hlipovčnikova mati v Selah je bolehalo samo teden dni in že je morala zapustiti solzno dolino v 67. letu svoje starosti. Pred 14 dnevi pa smo ob veliki udeležbi spremljali na zadnji poti iz Zvrhnjih Bajtiš 89letnega starčka, bivšega pd. Skutovca v Selah. V soboto dne 5. marca t. l. smo položili v preran grob 29letno Justino Oraže, pd. Zvrhno Malejevo na Srednjem Kotu. Ker je bila vnetična članica tuk. Marijine družbe, so se družbenice v polnem številu udeležile njenega pogreba in ji zaplele ob grobu ganljivo žalostinko. V nedeljo dne 6. marca je zatisnila svoje trudne oči pd. Srotejeva mati v Homelišah. Dosegla je visoko starost 95 let. Rajna je bila vkljub svoji visoki starosti še zmirom čila in je šivala še vedno brez očal, le noče so jo zadnji čas opešavale. Vsem pokojnim naj sveti večna luč, zaostalim pa izrekamo tem potom naše priručno sožalje. — Na občinski deski smo opazili naznanilo, da je občinski odbor sklenil pobirati občinsko doklado v isti višini kakor lansko leto in sicer 250%. Ker se vrste onih ljudi, ki se potegujejo za ubožno podporo vedno bolj večajo in tudi druga bremena postajajo čim večja, smo se že bali, da bo treba plačati višjo doklado kakor lani. Že predlanskim je bil dovoljen prispevek za popravilo poti na Kot ali se z delom vsled pomanjkanja denarnih sredstev še lani ni moglo pričeti. Upamo pa, da se bodo pristojne oblasti potrudile, da se bode z delom vendar letos pričelo, ker potreba je zelo velika.

Gottestal-Föderlach—Skočidol-Podravljje in okolica. (Razno.) Že dolgo ni bilo iz naših, pa tudi iz drugih bližnjih severno in južno od Drave ležečih krajev kakega dopisa v Vašem cenjenem listu. Tu zato nekaj drobtin. — List ste povečali. Pa bolj bi se nam dopadlo, če bi mu bili pustili isto priročno velikost, in mu bili raje vsakih 14 dni ali vsaj vsak mesec pridejali dve strani več. — Od novega leta so umrle tu tri osebe: Ana Debrjač, 76 let, Franc Kargl, 18 let, in Marija Ro-uachu, 68 let. — Poročili so se v pustu trije pari: Rudolf Petrič s Cilko Ivančič, Rudolf Kargl z Marijo Mick in Jakob Zanker z Barbaro Schöffmann s Gozdanj. Naj jim čolnič skupnega vesljanja srečno in mirno plove! — Severno luč so tudi pri nas opazovali. — Posestvo pri pd. Birtu v Podravljah je prešlo v last v hiši poslušajoče hranilnice in posojilnice. — Glasom sklepa šolskega sveta bo imela letos šola počitnice v mesecih avgust in sept. — Obnovitev misijona iz leta 1935 bomo obhajali letos v času pobožnosti Božje Glave. — Zima je bila letos res zima. Sani so bile vendar enkrat spet stalno zaposlene. Vozniki so mogli dan za dnevom voziti drva, les in kamen. — Uravnanje dravskega obrežja pri mostovih se bliža koncu. Letos so tam zazidali in položili nad 400 m² kam-

na. — Mnogo fantov je to zimo iz občine Vernberg šlo na delo v Nemčijo. — Za na kongres v Budimpešto sta se tu javila dva romarja. — V tesno sezidanih Dolah bo požarna bramba, kakor je to doslej že storila v Vernbergu, Novi vesi in Podravljah, letos naredila velik nabiralnik za vodo. — Streljanje na ledu je končano. V dvobojih je zmagała dvakrat vas Podravlje proti Dragničam, dvakrat pa Dragniče proti Skočidolu. Na osvetlo bodo strelci zdaj morali čakati celo leto. — Akcijo za postajo po potrebi ob vasi Skočidol smo z izrednim zanimanjem vaščanov in okoličanov zopet začeli. Morda se s skupnimi močmi sedaj premagajo ovire. To posredovanje pri žel. upravi je od leta 1864 sedaj že peto. — Kljub mrazu so čebele letos dobro prezimile. Prvi veliki čistilni izlet so mogle izvesti na dan slavnega poljskega svetnika, kralja Kozimira. — Škorci, prvi znanilci spomladi, so že spet tu. Naredite jim in drugim pticam-po vseh večjih drevesih po vaseh več „trugle“ in popravite stare. Sicer, če jih je kaj, pokljunijo nekaj črešenj, a še več podjedov, črvov in druge golazni. Črešnje so jim za to le majhno plačilo. Zraven pa še pojo in marsikaterim pevcem konkurenco delajo. — Ponemčevanje tu in v vseh narodnoobmejnih občinah zlasti severno od Drave vedno bolj napreduje, zlasti pri mladini, in ljudstvo iz neutemeljene boječnosti in tujstvu služeče neznačajnosti po večini ne kaže nobenega odpora. Za odpravo „Začetnice“ v prvem razredu šole so se n. pr. lani menda z malimi izjemami vsi podpisali. Prešeren bi takim svet zapel „Aak pa naklonijo nam smrt bogovi — Manj strašna noč je v črne zemlje krili — Ko so pod svetlim soncem sužnji dnovi!“ Oportunisti! Tužna nam majka!

Neudori—Nova ves. (Zdravnik.) S prvim sušcem je dobila občina Vernberg z okolico v osebi dr. Resch-a, dosedanjega pomožnega zdravnika na Dunaju, svojega prvega lastnega zdravnika. Dr. Resch je zobozdravnik in doktor vsega zdravstva. On posluje vsak dan od 9 do 11 in po potrebi in možnosti tudi popoldne. S tem je zadoščeno veliki potrebi prebivalstva teh krajev nad in pod Dravo. Vedno je dobro, da je dobra in hitra pomoč blizu.

Iz Slovenije poročajo, da je v zdravilišču na Golniku umrl slovenski časnikar Zdravko Štangel, urednik „Slovenskega doma“. Jetika, sovražnica naših mladih ljudi, je neizprosno uničila mlado, polno obetajoče življenje. Pokojni Zdravko Štangel je bil sin ugledne in zavedne slovenske družine iz Šmihela pri Pliberku. Po glasovanju se je njegov oče preselil v Marenberg. Zdravko je študiral gimnazijo v Mariboru, služboval kot uradnik na sodišču, bil pozneje v službi pri odvetniku dr. Müllerju ter končno našel svoj poklic pri uredništvu „Slovenskega doma“. Pokojni je bil značajan, čist in jasen človek, vsakomur, kdor ga je poznal, priljubljen tovariš. Naj prijatelji-rojak počiva v miru!

Naša prosveta

V knjigah živi duh tvojega naroda.

(Nadaljevanje.)

Matevž Ravnikar iz Vač, ki se je oprijel Kopitarjevega nauka, da se učimo jezika pri narodu, je reformiral slovenski jezikovni slog in pisal zelo lep jezik. **Franc Metelko** in **Peter Danjko** sta se bavila posebno s črkopisom, pa se jima poizkusila niso posrečili. Ob vodstvu **Matiije Čopa** iz Žirovnice, profesorja in knjižničarja v Ljubljani, zelo izobraženega moža, katerega pomen je za tedanje dobo in za nas sploh izreden, pa nam je takrat živel in pel do danes brez dvoma naš največji umetnik, pevec po milosti božji in neudomni človeški usodi **France Prešeren** (1800—1849) iz Vrbe na Gorenjskem. Vedeti morate, da do Prešerna nismo imeli pesniškega jezika, da je slovenščino do takrat govoril prav za prav samo kmet, da do takrat nismo imeli razen narodne pesmi, ki so jo prav tisti čas začeli zbirati in zapisovati, vrstice, v katerih bi bila tista skrivnostna sila in moč, da bi ji lahko rekli radi tega umetnost. Vse to nam je dal Prešeren. Človek, ki je bral do takrat verz, ki smo jih imeli, pa je prišel do Prešernovih. Je moral obstati. To je bil glas, nov, visok, še danes trepetamo ob njem in čutimo, da je večni. Bil je velik tisti čas za Slovence. Trije velikani so nam živeli: Kopitar, Čop in Prešeren. K njim se bomo še dolgo hodili učiti. Nobenega med njimi še danes čisto ne poznamo in ne razumemo.

Večino svojih pesmi je izdal Prešeren v „Kranjski Čbelici“, pesniškem almanahu, ki je prvič izšel 1830. leta in ga je urejeval Čopov tovariš iz knjižnice **Miha Kastelic**. Največjo pesnitev „Krst pri Savici“ je izdal v samostojni knjižici 1836. leta. 1846. leta je izdal svoje „Poezije“. S Prešernom smo stopili Slovenci v krog velikih evropskih narodov.

Na Štajerskem so tisti čas delovali **Janez Primic** iz Zaloga pri Šmarju na Dolenjskem, ki je zasedel novo ustanovljeno stolico slovenskega jezika na graški univerzi; **Stanko Vraz** iz Cerovca pri Ljutomeru, ki je pisal pesmi v takojmenovanem ilirskem jeziku in je predsedal k Hrvatom, ker je bil preveč oddaljen od slovenskega središča v Ljubljani, kjer njegovih pesmi niso sprejeli radi slabega jezika; vsestranski delavec na Koroškem je bil **Urban Jarnik**. **Janez Cigler** iz ljubljanskega Vodmata nam je napisal prvo samostojno slovensko povest „Sreča v nesreči“ (1836). Važna slovstvena delavca v Ljubljani sta bila tudi **Andrej Smole**, trgovec in pisatelj slovstva in **Emil Korytko**, v Ljubljani internirani Poljak. Od čbeličarjev naj omenimo samo še šentviškega fajmoštra **Blaža Potočnika**, in šegavega dr. **Jakoba Zupana**. Zelo važno je delo, ki ga je na Koroškem v tej dobi izvršil **Anton Martin Slomšek** iz Sloma pri Ponikvi (1800—1862), pesnik, idejni utemeljitelj Mohorjeve družbe, pisatelj nabožnih knjig in znamenite pedagoške knjige „Blaže in Nežica v nedeljski šoli“.

Tudi hud abecedni boj nam je prinesla romantika. Kopitar je bil na eni strani, na drugi pa Čop s Prešernom. Slednja dva sta zmagala.

Naši romantiki (1810-1848) je otilnil svoj izraziti pečat Prešern. Ko nam je ta pesnik umrl, sta bila mrtva že tudi njegova velika sodobnika Kopitar in Čop. Za nekaj časa smo se spet nekako z velikega evropskega pozorišča stisnili v svoje slovenske meje. Tu smo pa veselo živeli. Iz ljudstva smo se budili v narod, vsak dan bolj a vendar ne še dosti hitro. Ob pomladi narodov, kot imenujejo 1848. leto, ko so narodi in hrupu revolucij začeli govoriti. Slovenci še nismo mogli naiti svoje prave besede. A delali smo! **Slomšek** je izdajal Drobntince. 1843. leta so začele izhajati „**Kmetijske in rokodelske Novice**“, strokovno glasilo c. kr. kmetijske družbe. Urejeval jih je dr. **Janez Bleiweis**, ki je nekakšna osrednja postava v tisti tako imenovani dobi staroslovencev in so ga imenovali „oče“. Pomen tega lista je bil zelo velik. Razširjal je izobrazbo med ljudstvo in zanimanje za branje in slovstvo. Družil je pisatelje pri središču v Ljubljani, odprl je pot galici, črkonišu, ki ga pišemo še danes, in je s tem utrdil enoten slovenski črkoniš. Novice so začetek v vrsti časopisja, ki se do danes od njih ni pretrgala in se v tem ločijo od Vodnikovih „Ljubljanskih Novic“, ki so bile le kratka potreba tiste dobe in delo prav za prav enega samega človeka, Vodnika. Največji pesnik Novic je **Jovan Vesel-Koseski** (1798—1884) iz Kosez pri Moravčah, ki ga je Bleiweisova doba zelo cenila. Njegova beseda je res prava budnica, glasna kar se da, in je gotovo budila slovensko ljudstvo v narod. Ker pa ni bila kot jo je narod govoril in ker ni imela srca v sebi kot ga vsa bolj razumna doba Novic ni imela, so jo pozneje zavrgli. Boljši pesnik kot Koseski je bil **Frančišek Svetličič**, ki pa ni dosegel uspeha kot prvi. **Miroslav Vilhar** je bil pesnik vesele družbe in še vrsto drugih pesnikov in pisateljev so družile okrog sebe Novice kot svoj prvi rod: Antona Žaklija-Rodoljuba Ledinskega, Frančiška Malavašiča, Matveža Ravnikarja-Požencana, Petra Hicingerja, Luko Jerana.

(Dalje sledi.)

Gospodarski vestnik

Delo v vrtu se pričinja.

Sv. Gregor zemljo odklene, pravi staro kmečko pravilo. Hočemo reči, da se v prvi polovici marca začne narava prebujati iz zimskega spanja. To velja za naše podnebje. Čim dalje proti jugu, tem toplejše je podnebje in tem prej je zemlja sposobna za prve setve. Saj so že na Goriškem več ko mesec dni pred nami.

Tudi naši poklicni vrtnarji in pridelavci zelenjadi v okolici mest ne čakajo sv. Gregorja, ampak izvršijo prve setve v umetno razgredo zemljo že januarja ali vsaj februarja meseca. Našim gospodinjam pa, ki pridelujejo zelenjad in cvetlice samo za lastno potrebo, se doslej ni mudilo, zlasti ker imamo še vedno trajno mrzle noči in po mnogih krajih še precej snega. V drugi polovici marca pa se bo že toliko ogrelo, seveda, kjer ne bo več snega, da bomo lahko začeli s prvimi setvami in drugimi deli v domačem vrtu, zlasti s setvami v tople grede in v prav ugodnih legah tudi na prostem.

Navadna topla greda, v kateri segrevamo zemljo s primerno debelo (40—60 cm) plastjo svežega konjskega gnoja, jo podnevi prekrivamo z okni in lesenimi pokrovi, je jako koristen pripomoček, da vzgajamo predvsem zgodnje sadike od nekaterih zelenjadnih rastlin in cvetlič. Če je topla greda nekoliko večja, pridelamo na njej tudi prav rano solato in kolerabe, pa še marsikaj drugega.

Preprosto toplo gredo bi si mogla prirediti vsa količaja bolj stojeca kmečka gospodinja. Če si v to svrhu ne more omisliti posebnih oken, se dajo uporabiti kakoršnakoli stara okna, če so le primeroma enako velika in imajo vse šipe. Po velikosti oken se pač vmeri obod za gredo. Namesto oken s šipami se shaja za silo tudi s preprostimi okvirji iz remelnov, čez katere napremo močan, bel, z oljem prepojen papir.

Kjer je trda za konjski gnoj, priredimo mrzlo gredo, ki se razlikuje od tople samo v tem, da nima gnoja za razgrevanje, ampak se zemlja razgrevi samo od zgoraj od sonca skozi šipe. Na taki gredi kali seme sicer bolj počasi in sadike počasneje rastejo, vendar pa znatno hitreje kot na odprti gredi... Posebno važno je pa to, da zrastejo sadike mnogo bolj zastavne in odporne, ker se ne pomehkužijo s preveliko toploto. Mrzlo gredo napravimo vedno na kakem prav zavetnem, sončnem kraju (ob južni steni) in jo obrnimo naravnost proti jugu.

Za prve spomladne setve, pa naj bodo pod steklom ali na planem, moramo pripraviti najboljše, vrtno zemljo, ki ima v sebi dovolj sprstenine in je zatorej rahla in čim bolj temna. Rahla, sprsteninasta in temna zemlja vpije mnogo vode in jo drži. Taka zemlja se tudi hitro segreje in toploto drži. Najboljša zemlja za sejalnice je gnoj iz tople grede iz prejšnjega leta, kateremu primešamo do polovice vrtno zemljo. V taki zemlji vsako seme rado in hitro vzkali in mlade rastlinice hitro in bogotno rastejo.

Vse vrtnne setve so navadno pregoste. Umevno. Prostorček je majhen, semena je pa za tako ploskev navadno veliko preveč. Pomnite torej: le redka setev da zdrave, zastavne rastline-sadike. Kar raste v gošči, v pomanjkanju prostora, zraka in svetlobe, sili kvišku in se tako pretegne, da ni za nobeno rabo.

Na toplo gredo sejemo navadno kar počez. Le posebno dragoceno, debelejšje seme, ki ga imamo prav malo, potaknemo posamez v dotičnem semenu primernih razdaljah.

Vsako setev treba spraviti v zemljo. Na topli gredi jo navadno enakomerno posipamo s pomočjo nepregostega rešeta s tanko plastjo rahle zemlje. Na večjih grдах na planem pa spravimo seme v zemljo z grabljami. Nazadnje je dobro, da setev, najsi bo kjerkoli, nekoliko potlačimo, da se zemlja tesno oprime semenskih zrn. To delo opravimo ali z lopato, na toplih gredah pa z nalašč v to svrhu pripravljeno desko, nasajeno na meter dolgi palici. Večje ploskve vrtnarji tudi pohodijo; v ta namen si pa navežejo na noge primerne deske.

Še dve opravili ste, ki jih pri prvih spomladnih setvah ne smemo opustiti: vsako setev treba zaliti in pokriti. Pri zalivanju pazimo, da z vodnimi curki ne raznesemo površja zemlje in ne splavimo semena. Ko je setev zalita, jo pokrijemo. Tople grede so itak pokrite z okni, ponoči pa še s slamnicami in lesenimi pokrovi. Setve na planem pa pokrijemo s smrekovimi vejami, da jih obvarujemo pred ptiči, mačkami in kurami. Obenem so smrekove veje dobra odeja, ki brani, da se grede čez noč preveč ne ohladi. Ko seme vzkali, je treba veje seveda odstraniti, tople grede pa začeti zračiti in ob sončnem vremenu obsenčevati.

Za vzdojo sadik sejemo marca meseca kole-rabe, rano zelje, ohrovt, karfijol in solato na mrzlo ali toplo gredo, pa tudi na popolnoma tople proste sejalnice, samo v tople grede pa paradižnike, zeleno in razne poletne cvetlice.

Na stalno mesto pa sejemo čimprej peteršilj, korenček, špinačo, redkvico, berivko, grah, čebulo in česen.

Avstrijski šilling — nemška marka. Denarnim zavodom je ukazano, da menjavajo avstrijske šilinke po 2.— za nemško marko. Ugodni tečaj da slutiti, da se slejkoprej uvede tudi pri nas nemška marka.

Velikovški trg preteklega tedna. Jajca 10, sirovo maslo 2.80—3.20, pšenica 40, rž 30, oves 26, bar 22, konoplje 45, ječmen 26—32, koruza 22, ajda 26 do 28, krompir 10—12 g. Živinske cene se niso spremenile.

Zanimivosti

Kako spoznavajo južno-ameriška divja plemena. Divja indijanska plemena južne Amerike so sila nezaupljiva. Pred belci bežijo kakor pred vragom. Kako si brazilska vlada pomaga, da spozna število in značaj svojih državljanov? V pragozdovih obesijo na visoka drevesa razne svetle predmete, kakoršne ljubijo divji Indijanci. Le-ti se sčasom privadijo, da obirajo visoka drevesa. Po več uspešnih poizkusih nagovarja že udomačen indijanec svoje divje rojake, naj se nikakor ne boje belega

Mark Twain:

KRALJEVIČ IN SIROMAK

2

Istega dne se je rodil tudi beraču in tatu Johnu Cantyu v okraju siromakov v Londonu sin, kateri je dobil ime Tom. Že v svoji najvzgodnejši mladosti je Tom pri igranju s svojimi tovariši čestokrat pokazal, da je plemenit po srcu in pravičen.

plemena, jim obljublja pomoč in nova darila. V razmerno kratkem času se divjaki prikažejo v bližini in začne se prvi pogovor s „civiliziranci“. Z divjaki torej postopajo kakor z otroci.

Najhitrejšje bitje na svetu je po dognanju ameriških znanstvenikov hrošč-rogač, soroden našim črnim „kleščarjem“. Neki znanstvenik je izmeril njegovo hitrost: 360 metrov na sekundo. Hrošč leti tako, da ga ni videti, slišiš samo njegovo brenčanje. V eni uri preleti žuželka celih 1296 km, kar je doslej najvišji hitrostni rekord med živimi bitji. Po takem je narava torej še enkrat ukanila človeka in njegovo moderno tehniko.

Papirnat zmaj in most čez niagarski slap. Pred tedni je ogromna ledena plast zrušila mogočni niagarski most, ki je bil pravo čudo sveta. O mostu pripovedujejo sledečo zanimivo, resnično zgod-bico. Gradbeni inženjer se je dolgo trudil z vprašanjem, kako naj potegne vrvi preko deroče reke. Trije čolni so se razbili, raketni top je odpovedal. Končno ugleda malega dečka, ki se je igral s papirnatim zmajem in ga pošiljal na nitki preko reke. To je bil za inženjerja namig usode, lotil se je dečka in ga spraševal po njegovih izkušnjah v igri z zmajem. Končno sta skupno zgradila večje-ga zmaja in ga poslala ob ugodnem vetru preko reke, na dolgi nitki je bila pritrjena dolga vrstica in na vrstici končno vrv za viseči most. Potem šele so zamogli potegniti preko reke žičnasto vrv ter ob njo pritrditi gradbene čolnice.

Ostanki

(debelonitkasti) meter 65 grošev
Dirndli v vseh barvah, modri, črni in pester tisk,
prevleke, posteljnino v vseh barvah, Oxforde,
šifone, barhante, klot-molino, zefire frenše, jaqu.
brisače razpošiljamo po povzetju.

Naročite po želji.

30 metrov za šilingov 19 50.

1/2 kg lepih ostankov za krpanje S1-10, ca 1 kg
terpentinovnega mila S1-10, škatla za šivanje:
120 kom. razl. gumbov, sukanci in volna za krpanje
S1-65, par coupon podplatov S2- (v vseh veli-
kostih). — Če ne ugaja, denar nazaj. — Od S20-
poštne prosto. — Ceniki - Vzorce zastoj.

R. in Josefine WEISS, Wien 9., Porzellangasse 14

Vabilo

na

občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Ledincah, registrovane zadrage z neomejeno zavezo, ki se bo vršil v nedeljo, dne 27. marca 1938 ob 10. uri do-poldne pri Čemernjaku v Pečnici z naslednjim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Čitanje revizijskega poročila.
4. Odobritev računskega zalkjučka za leto 1937.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

21

K obilni udeležbi vabi vse člane

načelstvo.

Za 55 na mesec dobavlja

posnemalnike

Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164

Ceniki za tonj Zastopniki se iščejo

Manjše posestvo s poljem pri Pliberku se da v najem. Vprašanja na upravo lista.

20